Column
‘De Benjamin’

41

De verantwoordelijkheid om keuzes te maken

door Hidde Smid

De Nederlandse gezondheidszorg is een van onze grootste verworvenheden. Iedereen krijgt hulp wanneer het nodig is, ongeacht inkomen of achtergrond. Daar mogen we trots op zijn. Maar we moeten ook eerlijk zijn: de zorgkosten blijven stijgen, en dat raakt de kern van wat we samen kunnen dragen. De toekomst van onze zorg vraagt om moedige, eerlijke keuzes over wat we belangrijk vinden, hoe we solidariteit organiseren en hoe we vrijheid en verantwoordelijkheid met elkaar in balans houden.

“Een samenleving die alles wil behouden, loopt het risico alles te verliezen.”

De afgelopen decennia is de zorg steeds uitgebreider en technischer geworden. We kunnen meer, we weten meer en we behandelen meer. Dat is een groot goed, maar ook een uitdaging. Want elke nieuwe behandeling, elk medicijn en elke operatie kost geld en dat geld komt uiteindelijk van ons allemaal. Door vergrijzing en personeelstekorten stijgen de kosten sneller dan we kunnen bijhouden. Als we niets doen, neemt de zorg straks zo’n groot deel van de begroting in dat er steeds minder overblijft voor onderwijs, veiligheid en innovatie. Een samenleving die alles wil behouden, loopt het risico alles te verliezen.

Het is verleidelijk om te denken dat het antwoord simpel is: meer geld. Maar geld alleen lost het probleem niet op. Het liberalisme leert ons dat vrijheid en verantwoordelijkheid hand in hand gaan. Vrijheid betekent niet dat alles onbeperkt kan; het vraagt juist om bewuste keuzes. Als samenleving moeten we durven bepalen welke zorg we gezamenlijk blijven vergoeden en waar we meer ruimte laten voor persoonlijke beslissingen. Dat is geen teken van kilte, maar van volwassen solidariteit: eerlijk erkennen dat niet alles oneindig betaalbaar is, zodat de zorg die er écht toe doet overeind blijft.

Daarbij moeten we voorkomen dat mensen met gezondheidsproblemen worden weggezet als 'de oorzaak van het probleem.' Vroeg of laat heeft vrijwel iedereen zorg nodig. Ziekte of ouderdom is geen keuze en solidariteit betekent dat we voor elkaar klaarstaan. Dat ontslaat niemand, ook de overheid niet van de plicht om te kijken hoe we gezondheidsproblemen kunnen voorkomen.

Hidde Smid

"De uitdaging van de toekomst is niet om méér te beloven, maar om eerlijker te zijn over wat we kunnen dragen."

Preventie is geen betutteling, maar juist een manier om mensen sterker te maken. Gezonde keuzes moeten makkelijker worden, met goede informatie, basiszorg dichtbij huis en een omgeving die gezond gedrag ondersteunt. Zo vergroten we de vrijheid om je eigen leven op een gezonde manier vorm te geven.

Tegelijk moeten we eerlijk zijn over de grenzen van wat de overheid kan en moet doen. Niet alles wat technisch of medisch mogelijk is, hoeft automatisch een recht te zijn. Soms betekent vrijheid ook: de verantwoordelijkheid om keuzes te maken. Dat vraagt om vertrouwen in mensen, niet om steeds meer regels en bureaucratie. Meer ruimte voor innovatie, maatwerk en eigen regie is essentieel om de zorg toekomstbestendig te houden.

De politiek kan niet langer om dit gesprek heen. Willen we een zorgstelsel dat alles probeert te doen en daardoor vastloopt of een systeem dat duidelijke prioriteiten stelt, zodat het duurzaam en rechtvaardig blijft? Willen we een overheid die alles belooft, of een overheid die eerlijk zegt wat wel en niet haalbaar is? Eerlijkheid over grenzen is geen teken van zwakte, maar juist van kracht. Alleen zo kunnen we het vertrouwen van burgers behouden.

Als jonge liberaal geloof ik dat dit gesprek juist nú gevoerd moet worden. Niet omdat we minder zorg willen, maar omdat we willen dat goede zorg blijft bestaan. De uitdaging van de toekomst is niet om méér te beloven, maar om eerlijker te zijn over wat we kunnen dragen. Dat is de enige manier om onze solidariteit geloofwaardig te houden tegenover ouderen, zieken, maar ook tegenover toekomstige generaties.

Vrijheid vraagt om verantwoordelijkheid. Moeilijke keuzes zijn de prijs die we betalen voor een samenleving waarin we zelf aan het roer staan en dat is precies wat het liberalisme onderscheidt: vertrouwen in mensen, ook als het moeilijk wordt.

Hidde Smid studeert Philosophy, Politics and Economics aan de VU en was eerder voorzitter van de Universitaire Studentenraad en hoofdbestuurslid politiek bij de JOVD.